

gjæld kunde faae Noget af det, som vi betragte som nyttigt og vigtigt for Fremskridtet og Udviklingen. Men naaget jeg paa ingen Maade ser med Uvillie paa Universitetet — det har jeg aldrig gjort —, saa kan man dog ikke, naar man følger det med nogenlunde Opmerksomhed, undgaa at se, at en stor Del af det, der skulde læres paa Universitetet, nu maa læres udenfor Universitetet i Stedet for paa selve Universitetet. Undervisningen synes mere og mere at være bleven prisgivet Manufakturere, saa at den altsaa er kommen til at ligge udenfor Universitetet. Nei, dersom vi kunde komme ind paa den Vej, at vi kunde faae en mere videnskabelig Højskole, som saa ofte er bleven omtalt fra flere Sider og fra intelligente Sider, saa er jeg vis paa, at man vilde være meget rede — i Parentes bemærket, vi have hidtil altid vist os meget rede — til at bringe Offre. Jeg forstaaer derfor ikke, hvad der menes med den fjendtlige Stilling, men dersom der er Noget, som har havt Skyld i, at en saadan er kommen tilfiede, saa tror jeg i alt Fald, at det er det ærede Medlem selv. Der stilles paa Finantslovsforslaget mange nye Krav til Fordel for Universitetet paa forskellige Omraader. Jeg har allerede nævnt nogle af dem, nemlig til Fester, nye Bygninger o. s. v. At man skulde kunne give Alt dette med Redebonhed, synes mig, maa betinges deraf, at der bliver gjort Indrømmelser til den anden Side, til den Side, til hvilken jeg hører. Vender jeg mig derefter til det lærde Skolevesen, da stilles der ogsaa her nye Fordringer, f. Ex. Løn til to Adjunkter, om jeg ikke tager fejl. I og for sig selv er jo Fordringen om, at der skal gives Løn til 1, 2 eller 3 Adjunkter mere, ikke Noget at føre stærk Debat om, men hvad der ikke er Smaating, er, at den Løn, som vi fik i 1871, er bleven opfyldt paa den underligste Maade. Det bestemtes f. Ex. i denne Lov, at latinisk Stil ikke skal være Sag ved Afslutningsprøven, men saa har man henhørt den til 4de Klasse's Prøve, fordi der ikke staaer Noget derom i Loven. Det bestemmes i Loven, at de to nederste klasser skulle aflæsses, men saa opretter man ganske privat to nye Klasser (Verg: Somme Steder 6 Klasser). Ja, maaske mange flere; det savner Adjunkterne ikke Timer til, og dette sker saantidig med, at man ikke giver fælles Undervisning i den øverste Klasse, skjøndt den vittelig er saa ufuldtaallig, at Meningen maatte være den, at Undervisning skulde gives under Et. Ser uan herpaa, ser man paa hele den Mand, som Adjunkt Pingel har stildret ret godt i et Skrift, som er udkommet i disse Dage, ser man den Mand, som overhovedet gjør sig gjældende i det lærde Skolevesen, den Maade, hvorpaa den nævnte Lov — en Lov, som jeg ikke har stemt for, og som flere af mine Meningsfæller have stemt imod — udsøres, saa maa man indrømme, at, naar den havde været udsjort anderledes, saa kunde Tilstanden have været bedre, end den nu

efter Kyndiges og rette Kyndiges Mening er. Jeg kan heller ikke lufte Diet for, at den Betænkning, som vi have faaet fra Inspektionen for de lærde Skoler, aander alt Andet end Velvillie mod Privatisterner, ja, den aander tværtimod det Modsatte. Jeg kan ikke se bedre, end at det, der tilsigtes, er at kvæle den private Undervisning, og dog er denne aldeles nødvendig, saa længe som der bruges en saadan Undervisning i Historie, Bibelhistorie og andre Sag, som man nu bruger. Sprog er jeg ikke saa nøie kjendt i, men efter hvad man hører fra anden Side, er det lige saa galt der som i de Sag, jeg kjender og kan kontrollere. Saa længe som Undervisningen drives saaledes, er det rimeligt, at der er Mange, som ikke ville have deres Sønner til at gaa igjennem de lærde Skoler, og som derfor ere tvungne til at søge den private Undervisning, og dem lægger man nu alle mullige Hindringer i Veien. For det Første har man lagt den Hovedhindring i Veien, at man har lagt Examen hen til de lærde Skoler, og saa fortælle Inspektørerne os, at Privatisterner netop ere særlig heldig stillede ved at blive examinerede omkring i Skolerne. Dette er det Modsatte af, hvad man ellers har Erfaring for, nemlig at de Clever, som en Lærer selv har havt, kjender han bedre, og dem kan han ganske anderledes lempe sig efter end dem, han ikke har staaet i Forhold til. Naar jeg sagde, at denne Indbæretning aander alt Andet end Velvillie overfor den private Undervisning, behøver jeg vist ikke at oplyse dette ved Exempler. Jeg skal dog blot nævne, at der i denne Indstilling bruges Udtryk som: at Privatisterner møde med Frækhed, at der af Privatister leveres Projektions-tegning, som er selvstændig meningsløs, at adskillige private Dimittender møde med en Forfatter-text, der er overskreven eller beskrevet med oplysende Bemærkninger, at Privatisterner i Retning af tykt Stil komme med Ting, som grændse til det Utrolige osv. Det synes mig dog, at dersom man vilde kritisere, saa kunde man have gjort det paa en, jeg vil ikke sige mere menestelig, men mere human Maade. Jeg skal ikke give denne Maade at kritisere paa noget Navn, men den er i alt Fald alt Andet end human, og jeg ser deri en tydelig Bestræbelse for at trykke den private Undervisning. Det er maaske ikke saa meget selve Loven, som bør kritiseres, skjøndt ogsaa den bør kritiseres og bedømmes haardt, men det er navnlig den Anvendelse, som Loven har faaet, den skeletmæssige Maade, paa hvilken Cleverne faae Oversigt over Historien, en Maade, som slet ikke egner sig for Drengene; det er dette og mange andre Ting, som bevirker, at Mange lade deres Sønner gaa den private Vej, og den vil man nu lufte for dem. Jeg kan ikke sige, at dette kan opfordre os til at gjøre noget Særligt for de lærde Skoler. Dette med Hensyn hertil. Der er paa forskellige Punkter stillet nye Forlangener